

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5).

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם ויחשיעם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלה ובזמן קריב ונאמר אמן:

סיכומי דף היומי

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
גלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון
364

גליון זה הוקדש

לעילוי נשמת ר' יוסף בן ר' חיים הכהן וויס ז"ל גלב"ע ח' אלול תשנ"ח.
וונתנו מרת רבקה רבקה יענטא ע"ה בת ר' אשר אנשיל ז"ל גלב"ע י"ד אלול תשע"א
הונעה ע"י בנם ידידנו הרב ר' משה וויס שליט"א

בבא בתרא דף ע"ד. יום שב"ק פר' שופטים ד' אלול תשפ"ד

דברי אגדה של רב יהודה ורב דימי.

דף ע"ד - ע"א

רבה בר בר חנה הלך במדבר עם סוחר ערבי והראה לו מתי מדבר ששוכבים עם פניהם למעלה בפנים צהובות כשתויי יין, הסוחר רכב בגמל עם רומח זקוף תחת ברכ של אחד מהם ולא נגע בו, לקח כנף טלית של אחד מהם להראות לחכמים ציציות שלהם, והבהמות שהיו רוכבים עליהם לא יכלו לזוז ממקומם עד שהחזירוהו ואמרו לו חכמים שהיה צריך למנות החוטאים והחוליות לפני שהחזרת. הראה לו הר סיני שמוקף בעקרבים כחמורים לבנים שמע בת קול שאומרת אוי לי שנשבעת [מן הגלות] ועכשיו שנשבעת מי מיפר לי, ואמרו לו חכמים שהיה צריך להפר, והוא סבר שמא רוצה להפר השבועה שלא להביא מבול. הראה לו מקום שנבלעו קרח ועדתו והיו שני בקעים שיוצא מהם עשן לקח צמר והשרה במים והכניסו שם ברומחו והוציאה והיה שרוף, שמע שאומרים משה ותורתו אמת והם בדאים וכל ראש חודש מביא אותם הגיהנום לכאן ואומרים כן, הראה לו מקום ששמים וארץ נושקים והניח סל הלחם בחלון הרקיע וגמר להתפלל ולא מצאה, ואמר לו שיחזור מחר כשיגיע לשם גלגל הרקיע וימצאה.

רבי יוחנן היה בספינה ראה דג שהוציא ראשו מהים ועיניו היו כשני ירח ומים שיצאו משני נחיריו היו זורמים כשני נהרות שבסורא, ראה ארגז שהיו קבועים בה אבנים טובות ומרגליות שהיה מוקף במין דג, ואומן ביקש לחתוך ירך וזרק עליה חומץ, וברח הדג, ויצאה בת קול מה יש לכם בארגז של אשת רבי חנינא בן דוסא שעתידה להטיל תכלת לצדיקים לעתיד לבוא.

רב ספרא היה בספינה וראה דג (עוהים) שהיו לו קרנים שחקוק עליהם אני בריה קלה שבים והייתי רחוק מכאן שלש מאה פרסה ואני בדרך לפה של לוינתן שיאכלני היום.

דף ע"ד - ע"ב

רב יהודה הינדוא היה בספינה וראה אבן טובה

שהיה מוקף עם נחש, ירד אומן לקחתו, תנין רצה לבלוע את הספינה, עורב נקבה נטל את ראש התנין והפך המים לדם, תנין אחר תלה האבן לתנין ראשון וחייה, ורצה שוב לבלוע הספינה, ציפור נטל ראשו, ולקח האומן לאבן ונתן האבן בספינה, ותלה האבן על ציפורים מלוחים וחיו ולקחו האבן ופרחו.

רבי אליעזר ורבי יהושע באו בספינה נזדעזע רבי יהושע עד שהתעורר רבי אליעזר מפני שראה מאור גדול אמר לו רבי אליעזר שמא ראית עיניו של לוינתן.

הונא בר נתן היה במדבר פתח וחתך בשר להוציא ממנה חלב וגיד הנשה, ושמו על עשב כשחזר מלהביא עצים ראה שנתחברה הבשר יחד כבתחילה וצלה שלימה, כשחזר לאחר י"ב חודש היו הגחלים עדיין לוחשות, ואמימר אמר לו שהיה עשב סמתרי שמחבר, והגחלים היו של רותם שאינו נכבה מהרה.

'ויברא אלקים את התנינים הגדולים' בבבל - מתרגמים שהם ראמים שבים, לרבי יוחנן זה לוינתן זכר וזקוף כבריח, ונקבה שמקיף העולם.

אמר רב יהודה אמר רב:

כל מה שברא הקב"ה בעולמו זכר ונקבה בראם וכדי שלא יהיו ללוינתן ולדות ויחריבו העולם, סירס הזכר והרג הנקבה ושמרה לצדיקים לעתיד לבוא ולא ציננה שדגים פרוצים ולא יעזור אם יצננה, ולא הרג הזכר וסירס הנקבה שנקבה מלוחה טובה מזכר מלוח, או כדי לשחק בדג לוינתן זכר ולא בנקבה.

'כי לי כל חיתו יער בהמות בהררי אלף' שרועים אלף הרים כל יום, זכר ונקבה בראם וכדי שלא יחריבו העולם סירס הזכר וצינן לנקיבה ושומרם לצדיקים לעתיד לבוא, ולא רצה להורגה ולמלוח שבשר מלוח אינו מעולה.

בשעה שביקש הקב"ה לברוא העולם אמר לשר של ים ששמו רהב פתח פיך ובלע כל מימות שבעולם כדי שתראה היבשה, אמר לפניו ריבונו של עולם די שאעמוד בשלי מייד בעט בו והרגו, ואלמלי מים מכסים אותו אין כל בריה יכולה לעמוד בריחו לפי שמת ומסריח.

ירדן יוצא ממערת פמיס ומהלך בים סיבכי וטבריה ומתגלגל ויורד לים הגדול עד שמגיע לפיו של לוינתן.

אמר רב דימי:

'כי הוא על ימים יסדה [ארץ ישראל] ועל נהרות יכוננה' ז' ימים וד' נהרות שמקיפים את ארץ ישראל, ים: טבריה, סדום, חילת, חילתא, סיבכי, אספמיא, וים הגדול. ד' נהרות: ירדן, ירמוך, קירומיון, ופיגה.

בבא בתרא דף ע"ה. יום א' פר' כי תצא ה' אלול תשפ"ד

דברי אגדה בעניין ירושלים ולעתיד לבוא. קניין ספינה.

דף ע"ה - ע"א

עתידי גבריאל לעשות צידה עם לויתן ואלמלי הקדוש ברוך הוא עוזר לו אינו יכול לו.

בשעה שהלויתן רעב מוציא הבל מפיו ומרתיח כל מימות שבמצולה, ואלמלי מכניס ראשו לגן עדן אין כל בריה יכולה לעמוד בריחו, ובשעה שצמא ושותה עושה חפירות עמוקים בים, והתהום חוזר לאיתנו לאחר שבעים שנה.

אמר רבה אמר רבי יוחנן:

עתידי הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לויתן, והשאר מחלקים אותו ועושים בו סחורה בשוקי ירושלים.

עתידי הקב"ה לעשות סוכה לצדיקים מעורו של לויתן, לא זכה עושים לו צל בלי מחיצות, לא זכה עושים לו ענק, לא זכה עושים לו קמיע, והשאר פורסו הקב"ה על חומות ירושלים וזיוו מבהיק מסוף העולם עד סופו.

'ושמתי כדכד שמשותיך' נחלקו מלאכי גבריאל ומיכאל או יהודה וחזקיה בני רבי חייא אם החומה תהיה בנויה מאבני שוהם או ישפה, ואמר הקב"ה שיהיה כדברי דין ודין [כד וכד].

רבי יוחנן דרש, עתידי הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שלושים על שלושים וחוקק בהם עשר על עשרים ומעמידים חלונות בחומות ירושלים, (והשערים יהא או מאה או מאתיים אמה) תלמיד אחד לגלג, וראה כן אח"כ כשהפליג בספינה על הים, ואמר לרבי יוחנן כאשר אמרת כן ראיתי, אמר לו רבי יוחנן אילו לא ראית לא האמנת, מלגלג על דברי חכמים אתה, נתן בו עיניו ונעשה גל של עצמות.

עתידי הקב"ה לעשות שבע חופות לכל צדיק לפי כבודו, וכל אחד נכוה מחופת חבירו.

כל מי שעניו צרות בתלמידי חכמים בעולם הזה שלא לההנותו מנכסיו מתמלאות עיניו עשן לעולם הבא.

הקב"ה עשה חופות לאדם הראשון בגן עדן, לרבי חמא בר חנינא: עשר, למר זוטרא: אחד עשרה, וזהב גרוע שבכולם.

אמר הקב"ה לחירם מלך צור בכ הסתכלתי כשבראתי עולמי שאתה עתיד לעשות עצמך אלוה ובראתי באדם נקבים, וי"א שאמר הקב"ה בכ הסתכלתי וקנסתי מיתה לאדם הראשון.

דף ע"ה - ע"ב

ירושלים של עולם הזה כל הרוצה לעלות עולה, **ירושלים של עולם הבא** אין עולים לה אלא המזומנים לה.

עתידי צדיקים שנקראים על שמו של הקב"ה. **שלשה נקראו על שם הקב"ה** צדיקים משיח וירושלים.

אמר רבי אלעזר: עתידי צדיקים שמלאכים יאמרו לפניהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה.

עתידי הקב"ה להגביה את ירושלים שלש פרסאות כגובה ענן ולא יהא צער לעלות.

אמר רבי חנינא בר פפא: ביקש הקב"ה לתת את ירושלים במידה אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע, הרבה כרכים של אומות העולם בראת בעולמך ולא נתת מדת אורך ורוחב, ירושלים ששמך ומקדשך וצדיקים בתוכה אתה נותן בה מידה, ואכן פרזות תשב ירושלים מרוב אדם ובהמה בתוכה.

אמר ריש לקיש: עתידי הקב"ה להוסיף על ירושלים, להוסיף מגדלי גנות אלף פעמים וכל אחת כציפורי בשלוותה, שהיה שם מאה ושמונים אלף שווקים של מוכרי ציקי קדירה.

ספינה, לרב: כיון שמשך אפילו חצי טפח קנה, **לשמואל:** עד שימשוך את כולה שעוקרה כולה חוץ ממקומה.

בהמה דקה, נקנה במשיכה שקורא לה והיא באה, הכישה במקל ורצתה לפניו - **לת"ק:** כיון שעקרה יד ורגל קנאה [והגם שבספינה צריך לעקור כולה, בעל חי שעקרה יד ורגל על כרחא תעקור יד ורגל שני וכאילו עקרה] **לרבי אחי או ר' אחא:** עד שתעקור כל ארבע רגליה.

בבא בתרא דף ע"ו. יום ב' פר' כי תצא ה' אלול תשפ"ד

קניין מסירה ומשיכה והגבהה. מכירת שטר.

דף ע"ו

קניין מסירה, בספינה ובבהמה גסה קונה ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהם, שאין אפשר לקנות שם במשיכה, שאין קניין **משיכה** קונה עד שימשכנה לרשות המיוחד לו או בסימטא או בחצר של שניהם, ואם הוא ברשות בעלים ישכור מקומה שרשותו של אדם קונה לו ואינו קונה במשיכה ומסירה, וקניין **הגבהה** קונה בכל מקום.

אוכף ומרדעת ורצועה שקושרים בה האוכף, לת"ק: לא מכר כלים העשוי למשאוי כגון שק ליתן בתוכו משאוי או מה שהאשה יושבת בה שהוא גם כן כמשא שסתם חמורים לרכיבת אנשים הוא ולא למשא, הגם שאמר חמור וכליו, ואם אמר וכל מה שעליו הכל מכור, **לנחום המדי**: הגם שאמר המוכר אף בסתם מכר כלי משאו שסתם חמור למשא עומד.

איבעיא במחלוקות ת"ק ונחום המדי הוא אם כלי המשא הם על החמור בשעת המכירה, אבל אם אינם עליו לכו"ע גם האוכף אינו בכלל החמור, או שהמחלוקות רק כשאינם עליו אבל בעודן עליו לכו"ע גם כלי המשא בכלל.

לרבי יהודה - היה חמור לפניו וכליו עליו ואמר לו **מכור לי חמורך זה**, כליו מכורים שלמה אמר חמור זה אלא שכוונתו חמור זה וכמות שהוא, ואם אמר חמורך הוא לא מכר כליו אפילו בעודם עליו שכוונתו לומר אם חמורך הוא תמכרהו לי.

דף ע"ח - ע"ב

תנאים שסוברים כשמוכר מכר כל התשמישים, רבי אליעזר: שמכר בית הבד מכר הקורה. **רבן שמעון בן גמליאל**: מכר העיר מכר הסנטר. **רבי מאיר**: המוכר כרם מכר תשמישי הכרם. **רבי נתן וסומכוס**: מכר ספינה מכר ספינה הקטנה שעמה. **ונחום המדי**: במשנה.

משנה. **מכר חמור או פרה**, אם אמר 'היא ובנה' בניהם מכורים עימם, אם לא אמר ובנה אין בניהם מכורים עימם, אם אמר פרה מניקה אין בנה מכור עימה שכוונתו לומר שיש לה חלב, חמור מניקה כיון שאין צריך לחלבה כוונתו לומר שבנה מכור עימה.

מכר מקום שרגילים לתת שם זבל הבהמות - כלל גם הזבל שבטל, **מכר בור** - כלל מימיה, **מכר כוזרת** - כלל הדבורים.

חמור קטן נקרא סיח, שמהלך אחר קריאה בסיחה נאה למקום שהאדם חפץ אבל זקן צריך מרדע.

'על כן יאמרו המושלים באו חשבון תבנה ותכונן' וכו', **המושלים** ביצרם אומרים **בואו ונחשוב** חשבוננו של עולם מה שמפסיד מריווח משום שעוסק במצוה כנגד השכר לעתיד לבוא, ומה שישתכר מעבירה כנגד מה שיפסיד לעתיד לבוא, אם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא.

'עיר סיחון - כי אש יצא מחשבון להבה מקרית סיחון אכלה ער מואב בעלי במות ארנון' אם אינו מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה אלא הולך אחר סיחה נאה ומתפתה ואינו מושל ביצרו כעיר זה, **תצא אש ממחשבים** והם הצדיקים ותאכל את שאינם מחשבים, **ולאבה מצדיקים שנקראו שיחין, ויאכל המהלך אחר יצרו כעיר הזה שמהלך אחר סיחה נאה.** **'בעלי במות**

אמר בעל הספינה ללוקח לך חזק וקני הוא קני מסירה, כשאחז בה קנה, **אמר לו לך משוך וקני** - **לרבי**: אין לו קפידה אם יקנה במסירה, **לרבנן**: מוכר גמר להקנותו במשיכה ולא במסירה שאם ירצה יוכל לחזור בו כל זמן שלא משך הלוקח לרשותו.

מכירת שטר לגבות בו חוב, לרבי: נקנית במסירה ולא במשיכה כיון שאין גופו ממון, **לרבי נתן וחכמים**: לא קנה עד שיכתוב שטר שמוכר לו שטר הראיה וגם ימסור לו השטר הראיה, וצריך לכתוב בשטר קני לך וכל שעבודו, **'הלכה'** כרבי כיון שמוכר לו אותיות שהם דברים ואינו מוכר לו הממון ושטר אינו קונה בשטר.

בבא בתרא דף ע"ז. יום ג' פר' כי תצא ז' אלול תשפ"ד

קניין סודר. כתיבת שטר. מכר קרון. וצמד או בקר.

דף ע"ז - ע"א

המקנה שדה לפלוני על ידי אחרים בקניין סודר גם אם אמר כתבו ותנו, חוזר בשטר שעוקר השליחות, ואינו חוזר מקניין השדה, שכבר זכו לו שזכין לאדם שלא בפניו, אמר זכו בשדה על מנת שתכתבו לו את השטר חוזר בשטר ולכן חוזר גם מקניין השדה.

כותבים שטר למוכר גם שאין לוקח עמו וכיון שהחזיק הלוקח בקרקע, נקנה השטר בכל מקום שהוא, ולא משום שקונה השטר במילי אלא משום שקונה השטר בקניין אגב וכמשך השטר עצמו.

דף ע"ז - ע"ב

משנה. **מכר את הקרון**, לא מכר את הפרדות, ואם הם קשורים בו מכר גם הפרדות, **מכר הפרדות לא מכר את הקרון.**

במקומות שקורים לצמד צמד ולבקר בקר, מכר צמד לא מכר בקר, מכר בקר לא מכר צמד. במקומות שקורים צמד או בקר לשניהם מכר שניהם. במקומות שקורין לצמד צמד ויש קורים כך גם לבקר - לרבי יהודה: הדמים מודיעים, **לחכמים**: אין הדמים ראייה ויד הלוקח על התחתונה שהעמד ממון על חזקתו.

לרבנן שאין הדמים מודיעים, לתירוץ קמא: הוא ביטול מקח, **לאיבעית אימא**: כל שאין הדעת טועה בכך אינו מחזיר האונאה ואין המקח בטל.

בבא בתרא דף ע"ח. יום ד' פר' כי תצא ח' אלול תשפ"ד

המוכר את החמור או פרה. דברי אגדה.

דף ע"ח - ע"א

משנה. **המוכר את החמור, מכר כלי רכיבה וכגון**

ארנון' אלו גסי רוח שכל אדם שיש בו גסות הרוח נופל בגיהנום.

'זנירם אבד חשבון עד דיבן ונשים עד נופח אשר עד מידבא' שרשע אומר אין רם ואבד חשבוננו של עולם, אמר הקב"ה המתן עד שיבוא דין עד שתבוא אש של גיהנום שנופח מעצמו ויהיה לדאבון נפש, אבל בעולם הזה דרכם צלחה

בבא בתרא דף ע"ט. יום ה' פר' כי תצא ט' אלול תשפ"ד

כל הראוי למזבח או לבדק הבית.

דף ע"ט - ע"א

כל הפורש מדברי תורה - אש אוכלתו ונופל בגיהנום.
כל הראוי למזבח כגון שובך מלא יונים ואינו ראוי לבדק הבית שאינו ראוי לכבשו בבניין, **או שראוי לבדק הבית** כגון בור מלא מים שראוי לעשות ממנו טיט לבניין ואינו ראוי למזבח שמים מכונסים פסולים למזבח ולא מדיחים קרבנות אלא מאמת המים שבעזרה, **או שאינו ראוי לא למזבח ולא לבדק הבית** כגון אילן מלא פירות ושדה מלא עשבים,

לרבי יהודה: מועלים בהם אם נהנה מהם שוה פרוטה ובמה שבתוכם, ואם נתמלאו לאחר שהקדישו מועלים בהם ולא במה שבתוכם, שגרמא הנעשה על ידי קרקע הקדש אינו הקדש.

לרבי יוסי: גידולי הקדש הם הקדש, ולכן מועלים בשדה ואילן גם אם נתמלאו פירות ועשבים לאחר שהקדישו, אבל בור ושובך שנתמלאו אחר כך אינם הקדש שאינם גידולי הקדש, ואין הקדש קונה בקניין חצר.

דף ע"ט - ע"ב

לרבי אלעזר ברבי שמעון: בשדה ואילן סובר כרבי יוסי, ובבור ושובך אם נתמלאו אח"כ הם הקדש שסובר כרבי מאיר שאדם מקנה ומקדיש דבר שלא בא לעולם שהדרך שבאים לעולם ובמים מיירי שעשוי דרך מדרון וממילא באים לבור, וכן יונים הבאים דרך שובך לשובך הסמוך לו, ואם הקדישם מלאים אינם הקדש שסובר כאביו רבי שמעון [לעיל דף ע"א]. שמקדיש בעין רעה מקדיש והמקדיש בור סתם לא הקדיש מימיו [אבל מה שנתמלא לאח"כ כיון שעדיין לא זכה בו אין בו עין רעה ומקדישם].

לרבנן: מועלים בגידולי שדה ואילן שגדלו לאחר כך [שהלכה כרבי יוסי משום נימוקו עמו], ובהקדיש בור ושובך מלאים סוברים שמקדיש בעין יפה, והקדישם.

בבא בתרא דף פ'. יום ו' פר' כי תצא י' אלול תשפ"ד

הלוקח פירות שובך. הלוקח דבורים שנולדו מהכוורת או חלת דבש. דבש בכוורת. בתולת השקמה בשביעית.

דף פ' - ע"א

משנה. הלוקח פירות שובך, כיון שלא קנה האמהות לא

קנה בריכה ראשונה שנולדו מהאמהות ומניחם לפרוח עם האם, שאם לא תהיה צוות לאמא יברחו האמהות ותחרב השובך, ולכן לא מכר גם פירות שנולדו מבריכה ראשונה כדי שיהיו צוות לאם [הם הבריכה ראשונה] שאם לא כן בריכה ראשונה תברח והאם הראשונה גם כן תברח כיון שאין לה צוות ונתבטל השובך.

הלוקח דבורים הנולדים מהכוורת נוטל ג' חבורות הנולדות ראשונה זה אחר זה שהם חשובים, מכאן ואילך - **לשמואל:** יגרום המוכר שיסתרס מאליהם ולא יעשו עוד פירות כדי שיהיו טרודות לעשות דבש והדבש של המוכר, על ידי שמאכיל חרדל ומתוך שפיהם מר אוכלות דבש ומהשביעה בטילות מפריה ורביה, **לרבי יוחנן:** הלוקח נוטל ג' נחילים בדילוג כדי שיהיו ללוקח ולמוכר מן הטובים ומן הכחושים, **לברייתא:** הלוקח נוטל ג' נחילים הראשונים מכאן ואילך נוטל אחת ומניח אחת, **'והלכה'** כדברי הברייתא.

הלוקח חלות דבש, לא מכר את הכוורת ולכן מניח שתי חלות כדי שיתפרנסו הדבורים מהם בימות הגשמים.

דף פ' - ע"ב

דבש בכוורת, לרב כהנא: אף על פי שהדבורים אוכלים מהם אינו יוצא מתורת מאכל [אדם] לעולם ומקבל טומאת אוכלים לטמא בכביצה גם אם לא חישב שיהא לאכילה עד שיקצהו בפירוש למאכל דבורים. וכן שתי חלות שמניח לימות הגשמים לפרנסת דבורים הוא כמוקצה למאכל דבורים, **לרבא -** לרבי אליעזר: שסובר בכוורת דבורים שדינו כקרקע [לענין שאין כותבים פרוזבול אלא אם יש לו קרקע אפילו אין לו אלא כוורת דבורים, ואין הכוורת והדבש מקבלות טומאה כשהכוורת במקומה, והרודה ממנה בשבת חייב חטאת כמו תולש מהמחובר שנאמר 'ויטבול אותה ביערת הדבש'], ולכן אפילו חישב עליו לאכילה אינו מיטמא טומאת אוכלים, ולחכמים דינו כמטלטלים. ואם זב על גבי קיסמים דקים שלא ראוי לאוספו, **לרב זביד:** גם על גבי כלי מאוס אזי גם לחכמים אינו נחשב אוכל, ותניא כשיטת רב כהנא.

הלוקח אילן לקוץ מגביה טפח מהקרקע וקוצץ כדי שיחזור ויצמח למוכר, **בזית** מניח שני ענפים, **בתולת השקמה** שלא נקצץ מעולם ג' טפחים, ואם כבר נקצץ ב' טפחים, **בקנים** ו**גפנים** קוצץ מהקשר סמוך לארץ ולמעלה, **בדקלים** ו**מיני ארזים** שאין הגזע מחליף אם נקצץ חופר ומשרש.

'צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה' - כתמר שעושה פירות לעולם הבא, וגזעו מחליף **כארז** שאף כשמת יש לו בן כמותו או אם יפול יקום.

אין קוצצים בתולת השקמה בשביעית מפני שהיא עבודה שיגדל יותר, **לרבי יהודה:** דווקא כדרכו והיינו מטפח או טפחיים מהארץ אבל מגביה י' טפחים וקוצץ שמכחיש לאילן, או יחתוך כל הענפים עד סמוך לארץ, [והטעם שלוקח קוצץ רק מג' טפחים הלא גם פחות מכך טוב לחיות האילן, משום שעד טפח בוודאי מזיק, מטפח עד ג' טפחים לפעמים מזיק ולפעמים אינו מזיק, לענין שביעית מחמירים שיהא ודאי מזיק ולכן מותר רק סמוך לארץ, ולענין מקח וממכר רק אם בוודאי טוב למוכר ועל דעת כן מכר].